

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN DEMOKRASİ EĞİTİMİ VE OKUL MECLİSLERİ PROJESİ'NE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ (ÇANAKKALE İLİ ÖRNEĞİ)¹

Salih Zeki GENÇ

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü,
Çanakkale*

Fatih GÜNER

Balıklıçeşme İlköğretim Okulu, Biga/ Çanakkale

İlk Kayıt Tarihi: 13.06.2011

Yayına Kabul Tarihi:28.02.2012

Özet

Demokratik hayat tarzının öğrenim kurumlarında pratiğinin yapılması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında 13 Ocak 2004'te imzalanan bir protokolle "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi" uygulamaya konmuştur. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi, 2004- 2005 öğretim yılından beri ülkemizdeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında uygulanmaktadır. Bu çalışma, ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin, demokratik yaşam tarzının bir provasını niteliğinde olan ve ilköğretim okullarında uygulanan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi hakkındaki görüşlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırma bulgularına bakıldığında, ilköğretim öğretmenlerinin "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi"nin tanıtım sürecine ve projenin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Öğretmenlerin "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi"nin propaganda sürecine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin öğrenim durumları arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Öğretmenlerin projenin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin öğrenim durumları arasında da anlamlı farklılık görülmemektedir. Ayrıca öğretmenlerin "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi"nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Demokrasi Eğitimi, Okul Meclisleri, İlköğretim.*

¹ Bu çalışma, 4- 7 Mayıs 2011 tarihleri arasında Girne/ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde düzenlenen III. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

THE VIEWS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS ABOUT “DEMOCRACY EDUCATION AND SCHOOL COUNCIL PROJECT”

Abstract

Ministry of National Education and Turkish Grand National Assembly signed a protocol on the 13th January, 2004 in order to make the implementation of this way of life in educational institutions. This protocol has enabled to implement Democracy Education and School Councils Project. This project has been carried out for primary and secondary schools since 2004- 2005 academic year. In this study, it is aimed to determine the opinions of the teachers working in the primary schools implementing the project of Democracy Education and School Councils as a sample of democratic way of life. This is a descriptive study using scanning model. It is seen that there isn't an important difference between the sexes of primary school teachers about carrying out and propaganda process of 'democracy education and school council project'. It is seen that there isn't an important difference between teachers' views about Democracy education and school council project's propaganda process according to their educational background. It is seen that there isn't an important difference between teachers' views about to be carried out the project according to their educational background. And also, there isn't an important difference between teachers' views about to be carried out 'democracy education and school council project' according to their vocational seniority.

Key Words: *Democracy Education, School Councils, Primary School.*

1. Giriş

Eğitim ile demokrasi arasında sıkı bir ilişki olduğu söylenebilir. Nitekim demokrasinin var oluşunun bireylere demokrasi eğitiminin verilmesine bağlı olduğu bilinmektedir. Demokrasi eğitimiyle, demokratik davranışların kalıcı hale getirilip toplumda ortak bir demokrasi bilincinin oluşturulması amaçlanmaktadır (1).

Demokrasi, toplumu oluşturan bireylerin hak ve özgürlüklerini kullanabilmeleri ve bunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan yönetim ortamını benimsemiş toplumların yaşama biçimi, bir diğer ifadeyle bir kültür ürünüdür (2). Bu nedenle kişinin toplumsal davranışlarına, ahlak ve estetik ölçülerine, inanış ve yaşama anlayışına sağlıklı uyumuna yardım eden bir süreç olan eğitimin (3) toplumun kültürünü bireylere yansıtma fonksiyonunu yerine getirirken, bütün değerlerle birlikte demokrasi kültürünü de kazandırması gerekmektedir (4). Ancak demokrasi, toplumsallaşma sürecinin başında, sosyal bir çevre içerisinde uygulanıp yaşama geçirilmediği sürece kazanılması ve bir yaşam biçimi haline dönüştürülmesi mümkün olmayan bir olgudur (5).

Eğitim, düşünce, bilgi ve davranışa; demokrasi ise eylem, uygulama ve başarıya dönüktür. Demokrasinin temelinde var olan insan haklarını sağlamak, demokrasinin başlıca görevlerinden biri olduğu gibi, eğitimin temel ilkesi olan fırsat eşitliğini sağlamak da demokratik yönetimin başlıca sorumluluklarından (5). Demokrasi kültürü,

öncelikle ailede, okulda, işyerinde ve diğer sosyal örgütlerde kazanılır (6).

Eğitim, bireye düşünmeyi, bilgiye ulaşmayı, iletişim kurup işbirliği yapmayı vb. davranışları kazandırırken; demokrasi eğitimi de bireylerin karar alabilecek, düşüncelerini paylaşabilecek ve başka insanların görüş belirtmelerine olanak verecek bir yapıya sahip olabilmeleri için demokratik bir eğitim ortamı oluşturmayı hedeflemektedir (7). Aynı zamanda Türk Milli Eğitimi'nin de temel ilkelerinden biri olan "Demokrasi Eğitimi" ile "demokrasi bilinci" önemslenmekte ve toplumda demokratik toplum düzeninin sağlam temellere dayandırılarak demokratik toplum düzenine ilişkin devamlılığının sağlanması ön planda tutulmaktadır. Zaten eğitimin toplumsal hedefinin demokratik bir toplum düzeni oluşturma, eğitimin siyasal amacının da vatandaşların devlet düzenine bağlılığını sağlama olduğu dikkate alındığında eğitim ile demokrasi arasındaki sıkı ilişkiyi açıkça görebilmemiz mümkün olmaktadır (8).

Türkiye'de demokrasi eğitimi, cumhuriyetin ilanı ile birlikte eğitim sisteminde yer edinmeye başlamıştır. Cumhuriyet ile birlikte; laik, devrimci, ulusal bir eğitim anlayışı ortaya koyulmuş, 3 Mart 1924 yılındaki Tevhid-i Tedrisat kanunu ile eğitim-öğretimde birlik ve bütünlük sağlanmıştır. Bu uygulamaların tamamında demokratik rejimin gerektirdiği; özgür düşünceli, üretken, araştırmacı, bilimsel davranışlara sahip demokrat insanların yetiştirilmesi amaçlanmıştır (9).

Demokratik değerlerin bireylere kazandırılmasında başta aile olmak üzere örgün eğitim kurumlarına ve kitle iletişim araçlarına büyük görevler düşmektedir. Özellikle demokrasiyle alakalı edinilen bilgi, beceri ve tutumların davranışlara dönüştürülmesinde örgün eğitim kurumları yadsınamayacak derecede önemlidir (10). Kısacası, demokrasinin genç kuşaklara öğretilmesi, benimsenmesi ve geliştirilmesi eğitim kurumlarının görevleri arasındadır. Bu sebeple okullardaki demokrasi uygulamaları öğrencilerin demokratik davranış geliştirmelerini sağlamalıdır (11).

İlköğretimin bireylerin toplum içerisindeki görevlerini tanımalarında önemli görevler üstlendiği düşünülmektedir. Okul kültürüne uyum sürecini başarıyla tamamlayan ilköğretim öğrencilerinin gelecekte demokratik toplum içerisinde mutlu bireyler olarak yaşayacağı varsayılmaktadır. İlköğretim kurumları günümüzde bireylere 'etkili insan' veya 'etkili vatandaş' olma yolunda birtakım bilgi, beceri ve tutumları kazandırmayı amaçlamaktadır. Bir ülkenin geleceği olan ilköğretim kurumlarında 'etkili insan' veya 'etkili vatandaş' olma yolunda atılan temellerin kalıcı olacağı düşünülmektedir (12). Bu sebeple ilköğretim basamağının diğer öğrenim basamaklarından daha fazla önem taşıdığı söylenebilir. Dolayısıyla ilköğretim öğrencilerinin 'etkili vatandaş' veya 'etkili insan' olma yolunda ilköğretim öğretmenlerine 'rehber olma' görevi düşmektedir.

Ülkemizde ilköğretim öğrencilerinin demokrasiye duyarlı hale gelebilmeleri için demokrasi ile ilgili beceri ve değerler Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, Hayat Bilgisi derslerinde ara disiplin olarak verilmektedir. Fakat demok-

rasi kültürü, ilköğretim kurumlarında sadece müfredatlara demokrasi ile ilgili dersler ya da konular koymakla değil, gerçek hayatta görülen demokratik süreçlere benzer süreçlerin öğrenciler tarafından uygulanmalı olarak gerçekleştirilmesiyle oluşabilir.

Değerler sistemi olan demokrasi yaşanmadan öğrenilemeyeceği için demokratik hayat tarzının yaşanılır hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır (13). Bu amaçla özellikle ilköğretimde ve diğer öğrenim kurumlarında yakın bir tarihte bir projenin uygulanmaya başlandığı görülmektedir. Demokratik hayat tarzının öğrenim kurumlarında pratiğinin yapılması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi arasında 13 Ocak 2004'te imzalanan bir protokolle "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi" uygulamasına konmuştur. 2004- 2005 eğitim- öğretim yılından itibaren ülke genelinde uygulanan bu projeye ilişkin yönerge, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ne ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Protokolü"ne dayanılarak hazırlanmıştır. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi'nin beşinci maddesinde projenin amacı şu şekilde ifade edilmektedir (14):

Cumhuriyetimizin demokrasi ile güçlenmesi; öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoşgörü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi, kendi kültürünü özümsemiş, millî ve manevî değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi; öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması; katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

"Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi" gereğince, her okulda bütün öğrencilerin oylarıyla seçilen üyelerden meydana gelen "Okul Öğrenci Meclisi"; her ilde, Okul Öğrenci Meclisi başkanlarından oluşan "İl Öğrenci Meclisi"; 81 il öğrenci meclisi başkanlarından meydana gelen "Türkiye Öğrenci Meclisi" oluşturulmaktadır. Proje, ilköğretim 2- 8. sınıflar ile orta öğretim kurumlarına devam eden her öğrenciyi bir seçmen; ilköğretim ve orta öğretim kurumlarındaki her şube ile her birleştirilmiş sınıflı bir seçim bölgesi; her tür ve derecedeki her ilköğretim ve her orta öğretim kurumunu da seçim çevresi olarak tanımlamaktadır (14). Bu uygulamanın gerçek demokratik hayatla aynılık ilişkisinin yaşanması için bir mevzuat çerçevesi esas alınmaktadır. Bu mevzuat çerçevesi seçim yasaları ve TBMM iç tüzüğü örnek alınarak hazırlanmıştır (13).

Demokrasinin, ancak, tutum ve davranış olarak günlük hayatta yaşanarak öğrenilebileceği ve benimsenebileceği esasına dayanan proje, onun, salt bir yönetim biçimi olmayıp bunun da ötesinde bir "hayat tarzı ve erdem düzeyi" olduğu iletisini öğrencilere vermeyi amaçlamaktadır (13). Zaten öğrenciler için düşüncelerini dile getirmenin en etkili yollarından biri öğrenci meclisi ya da bazı öğrenci yönetim biçimleridir

(15). Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile öğrencilerin daha okul sıralarında demokrasiyi uygulamalı öğrenerek gerçek yaşamlarında içselleştirebilecekleri düşünülmektedir (16). ‘Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin, eğitim kurumlarımızın demokratikleşmesinde ve yeni kuşakların demokratik yaşam biçimini benimseyerek sosyalleşmelerinde etkin rol oynayabileceği düşünülmektedir. “Okul Meclisi” uygulaması, okullarda demokratik yaşam biçiminin öğrencilere kazandırılması, çeşitli kavramların ezberletilmesi yerine, yaşama geçirilmesi ve öğrencilerin yaşayarak öğrenmelerinin sağlanması için etkili bir uygulamadır (17). İlköğretim çağındaki çocukların, birçok şeyi, görerek ve bizzat yaparak öğrendikleri göz önüne alındığında “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin öneminin ne denli büyük olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

Eğitim sisteminde temel yürütücü işlevini üstlenen öğretmenlerin öğrencilerde demokrasi ile ilgili temel değerleri ve becerileri geliştirme, demokratik kimlik kazandırma açısından rolü büyüktür (18). Demokratik değerleri ve davranışları öğretmenin ilk adımının öğretmenlerin demokratik toplumun anlamını anlamalarından geçtiği düşünülmektedir (19). Öğretmenler, sınıf ortamlarında demokratik tutum ve davranışlar sergileyerek hem öğrencilerin demokrasiyi yaparak- yaşayarak ve gözleyerek öğrenmesine, hem eğitimin genel amaçlarının hem de demokrasi eğitiminin özel amaçlarının gerçekleşmesine önemli katkılar sağlayabilirler. Bu katkının sağlanması ve artırılmasında öğretmenlerin sergiledikleri tutum ve davranışların demokratik olmasının yanı sıra bu konuda kararlı davranmaları da ayrı bir önem taşımaktadır (20).

Ülkemizde “Demokrasi Eğitimi”nin ilk kez ele alınıp tartışıldığı 1949’da toplanan IV. Milli Eğitim Şurası’nda alınmış kararların bir anlamda 2000’li yıllarda uygulanması anlamına da gelen Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi, sadece öğrencilere değil, Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri kapsamında yapılacak çalışmaları, ders programlarında yer alan vatandaşlık ve demokrasi konularıyla ilişkilendirme ve bu çalışmalara pratik yapma alanı yaratarak eğitimcilere de bizzat yaşayarak ve uygulayarak demokratik vatandaşlık tutumlarını geliştirme imkanı sunmaktadır (21).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisi Projesi’nin hem okul içinde hem de okul dışında tanıtılması gerekmektedir. Aynı zamanda hem okul hem de sınıf ortamının demokrasiyi yaşatacak ortamlar olması gerekmektedir. Ayrıca bu projede daha etkili öğretmen- öğrenci işbirliğine ihtiyaç vardır (16). Demokrasi eğitiminin işlerlik kazanmasında dört temel boyutun olduğu sıkça dile getirilmektedir: yönetici, öğretmen, öğrenci ve aile. Bu dört temel unsur demokratik okul ve sınıf ortamını oluşturmaktadır. Okul ve sınıf ortamları demokrasi eğitimine ilk adım atıldığı yerlerdir (22). Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile her çocuk okuldan mezun olunca ya kadar, seçim sandığı ile tanışma, seçme ve/veya seçilme hakkını kullanma, genel kurul çalışmalarına katılma, kazanma sevinci ile kaybetme duygusunu yaşama; çevresinin sorunları ve bunların çözümleri ile ilgilenme fırsatlarını çok kez yakalamış olacaktır (13). Demokrasiye ilişkin değerlerin ve ilişkilerin öğrencilerce davranışa dönüştürülmesi özellikle öğretmen ve öğrencilerin demokrasi kavramlarıyla ve uy-

gulamalarıyla donatılmış etkinliklerde aktif rol almalarıyla mümkün olabilmektedir. Bu sebeple Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin gerçekleştirilmesi şüphesiz demokrasiye inanmış öğretmenlerle mümkündür. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi hakkındaki öğretmen görüşlerinin ortaya konduğu bu çalışmada elde edilen sonuçların hem bu proje ile ilgilenen araştırmacılara ve hem de ilköğretim kurumlarındaki eğitimcilere farklı bakış açısı sunabileceği düşünülmektedir.

Eğitimde demokrasi eğitiminin istenen düzeye gelebilmesi için öncelikle okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin demokrasi kültürünü içselleştirmeleri ve yaşam biçimi haline getirmeleri gerekmektedir (23). Bu çalışma, ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin demokratik yaşam tarzının bir provası niteliğinde olan ve ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi hakkındaki görüşlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, bu amaç kapsamında şu sorulara cevap aranmaktadır:

1. Öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi hakkındaki görüşleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile ilgili görüşleri cinsiyete bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile ilgili görüşleri öğretmenlerin öğrenim durumlarına bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile ilgili görüşleri öğretmenlerin branşlarına bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?
5. Öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile ilgili görüşleri öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Araştırma Modeli: Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Çalışmada, ilköğretim öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi hakkında görüşlerini çeşitli değişkenler (cinsiyet, öğrenim durumu, branş, mesleki kıdem) açısından incelemek adına tarama modeli kullanılmıştır.

2.2 Veri Toplama Aracı: Araştırmada veri toplama araçlarından anket kullanılmıştır. Anket, Kınca ve Uygun (2006) tarafından yapılan "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Değerlendirilmesi" adlı çalışma ve Milli Eğitim Bakanlığı (2004) tarafından hazırlanan "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Yönergesi" dikkate alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. 5'li Likert tipinde hazırlanan ve eşit aralıklı ölçek yapısına uygun olduğu varsayılan bu ölçme aracının aralıkları; Tamamen katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Fikrim yok (3), Katılıyorum (4) ve Tamamen katılıyorum (5) şeklindedir.

Geliştirilen anketin faktör analizi ile geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması amacıyla ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Ön uygulama amacıyla anket, Çanakkale ilinin Biga ilçesindeki Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Hüseyin Onan İlköğretim Okulu, Bakacak İlköğretim Okulu ve Diyarbakırlı Ekrem Ergün İlköğretim Okulu'nda görev yapan 50 öğretmene uygulanmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce Kaiser- Meyer- Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen KMO değerinin anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). KMO testine ilişkin bu sonuç, anketin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ölçme aracının faktör yapılarına ayrışıp ayrışmayacağını anlamak amacıyla da Bartlett's testi uygulanmış ve test sonucunun anlamlı olduğu görülmüştür ($p= 0.000$). Bu sonuç ölçme aracının faktör yapılarına ayrılabilceğini göstermektedir. Araştırma grubunun uygun büyüklükte olduğu ve ölçme aracının yapısının faktörlere ayrılabilceği tespit edildikten sonra faktör analizine geçilmiştir. Faktör analizi binişik madde kalmayınca kadar tekrarlanmıştır. Faktör yükü 0.40'ın altında olan maddeler anketten çıkarılmıştır. Sonuç olarak üç boyuttan ve 21 maddeden oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir.

Ölçme aracının güvenilirliğinin bir göstergesi olan iç tutarlılığını belirlemek için ise Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçme aracının alt boyutlarının iç tutarlık (güvenirlik) katsayıları; "Proje Tanıtım Süreci" alt boyutu için 0.92, "Projenin Yürütülmesi" alt boyutu için 0.91 ve "Projede Karşılaşılan Sorunlar" alt boyutu için ise 0.81 olarak bulunmuştur. Ölçme aracının tüm maddelerine ilişkin Cronbach Alpha katsayısı ise 0.90 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerler, ölçme aracının güvenilirliği için oldukça yeterli kabul edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi: Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesinde SPSS 15.0 (Statistical Package for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak benimsenerek veriler yüzde (%), frekans (f), t testi ve varyans (F) kullanılarak analiz edilmiş ve tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

2.4. Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, Çanakkale il merkezinde ve ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2010- 2011 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Çanakkale il ve ilçelerinde bulunan, ilköğretim okullarından seçkisiz (rasgele) yöntemle belirlenen ilköğretim okullarında görevli öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem dahilindeki ilköğretim okullarının ilçelere ve il merkezine göre dağılımlarında il merkezinde ve ilçelerde bulunan ilköğretim okullarının sayıları göz önüne alınmıştır. Bu okullardan toplam 252 öğretmene anket uygulanmış, uygulama sonucunda yapılan değerlendirmede hatalı ve eksik doldurulan araçlar belirlenip araştırma kapsamından çıkartıldıktan sonra geriye kalan 241 veri toplama aracı değerlendirmeye alınmıştır.

2.5. Sınırlılıklar: Araştırma, Çanakkale il merkezindeki ve ilçelerindeki ilköğretim okullarıyla ve araştırmanın amacı kapsamında cevap aranan araştırma sorularıyla sınırlıdır.

3. Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular ise altı başlıkta ortaya koyulmuştur.

Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşlerinin Dağılımı:

Aşağıda öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Projenin Tanıtım Sürecine İlişkin İfadeler										
1. Okulumuzda okul meclisi temsilcilerinin seçimi öncesinde seçim takvimi, sandık kurulları ve adaylar panolara asılarak ilan edildi.	103	42.7	83	34.4	18	7.5	20	8.3	17	7.1
2. Seçimler sırasında oluşturulan sandık kurulu, oy kullanma işleminin sağlıklı yürütülmesini sağlamak için özenle çalıştı.	117	48.5	69	28.6	23	9.5	15	6.2	17	7.1
3. Proje tanıtım sürecinde adaylar birbirlerini kötülemeden demokratik bir hava içerisinde çalışma yaptılar.	103	42.7	80	33.2	20	8.3	18	7.5	20	8.3
4. Proje tanıtım sürecinde adaylar hazırladıkları afiş ve duvar ilanlarını okul seçim kurulunca belirtilen yerlere astılar.	88	36.5	72	29.9	38	15.8	24	10.0	19	7.9
5. Okul temsilcisi seçilmeden önce oy kullanacak öğrenciler, seçilecek okul temsilcisinin neler yapacağı konusunda bilgi aldılar.	76	31.5	100	41.5	25	10.4	20	8.3	20	8.3
6. Okul meclisi temsilcilerinin seçimindeki hazırlık ve oy kullanma süreci, ülkemizde yapılan seçimlerle büyük benzerlik gösterdi.	93	38.6	76	31.5	32	13.3	32	13.3	8	3.3
7. Proje tanıtım çalışmaları sonucunda öğrenciler kendileri için iyi olanı seçmeyi öğrendiler.	62	25.7	89	36.9	29	12.0	48	19.9	13	5.4
Projenin Yürütülmesine İlişkin İfadeler										
8. Okul meclisine seçilen temsilciler, okul idaresi ile öğrenciler arasında köprü görevi üstlendiler.	25	10.4	126	52.3	41	17.0	30	12.4	19	7.9
9. Proje bünyesinde seçilen okul temsilcisi verdiği sözleri yerine getirdi.	11	4.6	80	33.2	81	33.6	52	21.6	17	7.1

Tablo 1. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı (Devamı)

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
10. Okul idaresinin, okul meclislerinde alınan kararları önemsemesi, okul meclis üyelerinin görevlerini ciddiye almalarını sağladı.	47	19.5	96	39.8	53	22.0	31	12.9	14	5.8
11. Proje kapsamında yapılan seçimler ve meclis toplantıları öğrencilerde okula karşı sorumluluk duygusu geliştirmelerini sağladı.	58	24.1	95	39.4	39	16.2	32	13.3	17	7.1
12. Bu proje sayesinde öğrenciler, “Herkes farklı düşüncelere sahip olabilir.” düşüncesini özümstediler.	56	23.2	106	44.0	41	17.0	20	8.3	18	7.5
13. Bu proje sayesinde okulun, toplumun küçük bir örneği olduğuna dair düşüncem daha da arttı.	71	29.5	95	39.4	50	20.7	20	8.3	5	2.1
14. Okul meclislerinde alınan kararlar okuldaki problemlerin çözümüne önemli ölçüde katkı sağladı.	25	10.4	78	32.4	69	28.6	56	23.2	13	5.4
Projede Karşılaşılan Sorunlara Yönelik İfadeler										
15. Proje kapsamındaki seçimler sırasında biz -öğretmenler- oy kullanacak öğrencileri verecekleri karar konusunda etkiledik	0	0.0	28	11.6	34	14.1	90	37.3	89	36.9
16 Seçimlerde öğrenciler oylarını okulda en çok tanıdıkları öğrenciye verdiler.	28	11.6	119	49.4	39	16.2	34	14.1	21	8.7
17. Okul Öğrenci Meclisi'ne son sınıflardan aday olan öğrencilerin seçilme ihtimalinin yüksek oluşu “eşitsizlik” ortamı oluşturdu.	18	7.5	80	33.2	35	14.5	78	32.4	30	12.4
18. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi, seçim süreci ile sınırlı kaldı.	21	8.7	76	31.5	64	26.6	73	30.3	7	2.9
19. Okul Meclisleri toplantılarında alınan kararlar, Okul Meclisi'ne rehberlik eden öğretmenin etkisinde alındı.	3	1.2	44	18.3	64	26.6	96	39.8	34	14.1
20. Bu projeye ilgili Milli Eğitim Bakanlığı'nın açıklamaları yetersiz olduğu için projenin yürütülmesinde sorunlar yaşandı.	13	5.4	35	14.5	82	34.0	78	32.4	33	13.7
21. Mekan yetersizliği yüzünden Okul Öğrenci Meclisi'ne oda ya da salon tahsis edilemedi.	23	9.5	63	26.1	46	19.1	66	27.4	43	17.8

Tablo 1 incelendiğinde, ilköğretim öğretmenlerinin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile ilgili görüş dağılımlarının genelde benzer oranlarda olduğu görülmektedir. İlköğretim öğretmenlerinin “tamamen katılıyorum” şeklinde katılım gösterdikleri görüşlerin yüzdelikleri yüksek olanlarına bakıldığında, “Seçimler sırasında oluşturulan sandık kurulu, oy kullanma işleminin sağlıklı yürütülmesini sağla-

mak için özenle çalıştı.” (% 48.5), “Okulumuzda okul meclisi temsilcilerinin seçimi öncesinde seçim takvimi, sandık kurulları ve adaylar panolara asılarak ilan edildi.” (% 42.7) ve “Proje tanıtım sürecinde adaylar birbirlerini kötülemeden demokratik bir hava içerisinde çalışma yaptılar.” (% 42.7) ifadeleri göze çarpmaktadır. Araştırmada, “katılıyorum” şeklinde görüş bildirilen ifadelerden yüzdelikleri diğer ifadelerle göre yüksek olanlardan “Okul meclisine seçilen temsilciler, okul idaresi ile öğrenciler arasında köprü görevi üstlendiler.” (% 52.3), “Seçimlerde öğrenciler oylarını okulda en çok tanıdıkları öğrenciye verdi.” (%49.4), “Bu proje sayesinde öğrenciler, “Herkes farklı düşüncelere sahip olabilir.” düşüncesini özümstediler.” (% 44.0) şeklindeki ifadeler göze çarpmaktadır.

“Okul Meclisleri toplantılarında alınan kararlar, Okul Meclisi’ne rehberlik eden öğretmenin etkisinde alındı.” (% 39.8) ve “Proje kapsamındaki seçimler sırasında biz -öğretmenler- oy kullanacak öğrencileri verecekleri karar konusunda etkiledik.” (% 37.3) ifadeleri de ilköğretim öğretmenlerinin “katılmıyorum” şeklinde ifade ettikleri görüşler içerisinde göze çarpmaktadır. “Proje kapsamındaki seçimler sırasında biz -öğretmenler- oy kullanacak öğrencileri verecekleri karar konusunda etkiledik.” (% 36.9) ve “Mekan yetersizliği yüzünden Okul Öğrenci Meclisi’ne oda ya da salon tahsis edilemedi.” (% 17.8) ifadeleri ise “tamamen katılmıyorum” şeklinde ifade edilen görüşler içerisinde oranlarının yüksekliğiyle göze çarpan ifadelerdir.

Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Cinsiyetleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular:

Aşağıda öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Proje Tanıtım Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Görüşlerinin Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Proje Tanıtım Süreci	Bayan	142	3.7978	1.02738	239	-1.058	0.577
	Erkek	99	3.9452	1.11476	199.747		
Projenin Yürütülmesi	Bayan	142	3.4980	0.81022	239	0.304	0.053
	Erkek	99	3.4618	1.03838	176.722		
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Bayan	142	2.7515	0.66195	239	-0.737	0.053
	Erkek	99	2.8196	0.76431	190.995		

İlköğretim kurumlarında görevli erkek öğretmenler, “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ilişkin ifadeler hakkında bayan öğret-

menlere oranla daha olumlu düşünmektedirler. Fakat tablo 2 incelendiğinde, ilköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasındaki bu farkın 0.05 önem düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir [t (241)= -1.058, p> 0.05].

Öğretmenlerin projenin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında da 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir [t (241)= 0.304, p> 0.05]. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesi hakkındaki görüşlerinin cinsiyet değişkeninden bağımsız olduğu görülmektedir. Aynı şekilde öğretmenlerin projede karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir [t (241)= -0.737, p> 0.05].

Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Öğrenim Durumları Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular:

Aşağıda ilköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgular yer almaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Proje Tanıtım Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Görüşlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Proje Tanıtım Süreci	Gruplar Arası	6.562	3	2.187	1.954	0.122
	Gruplar İçi	265.316	237	1.119		
	Toplam Kareler	271.877	240			
Projenin Yürütülmesi	Gruplar Arası	3.908	3	1.303	1.588	0.193
	Gruplar İçi	194.396	237	0.820		
	Toplam Kareler	198.304	240			
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	1.543	3	0.514	1.035	0.378
	Gruplar İçi	117.759	237	0.497		
	Toplam Kareler	119.302	240			

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin öğrenim durumları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (3- 237)= 1.954, p>0.05]. Öğretmenlerin projenin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin öğrenim durumları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (3- 237)= 1.588, p> 0.05]. Aynı şekilde ilköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğrenim du-

rumları arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F(3-237)=1.035, p>0.05$].

Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Branşları Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular:

Tablo 4’te ilköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğretmenlerin branşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Proje Tanıtım Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Görüşlerinin Öğretmenlerin Branşlarına Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Proje Tanıtım Süreci	Gruplar Arası	24.043	7	3.435	3.229	0.003*
	Gruplar İçi	247.834	233	1.064		
	Toplam Kareler	271.877	240			
Projenin Yürütülmesi	Gruplar Arası	6.221	7	0.899	1.078	0.378
	Gruplar İçi	192.082	233	0.824		
	Toplam Kareler	198.304	240			
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	7.928	7	1.133	2.369	0.023*
	Gruplar İçi	111.374	233	0.478		
	Toplam Kareler	119.302	240			

* $p < 0.05$

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin branşları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [$F(7-233)=3.229, p < 0.05$]. Tukey testi sonucuna göre de farklılığın Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile diğer öğretmenler (Beden Eğitimi Öğretmenleri, Müzik Öğretmenleri, Görsel Sanatlar Öğretmenleri, Teknoloji ve Tasarım Öğretmenleri ve Okul Öncesi Öğretmenleri ve Okul Psikolojik Danışmanları- Rehber Öğretmenleri-) arasında Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin branşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [$F(7-233)=1.078, p > 0.05$]. İlköğretimde görevli öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin branşları arasında da anlamlı bir farklılık görülmektedir [$F(7-233)=2.369, p < 0.05$]. Tukey testi sonucuna göre de farklılığın İlköğretim Matematik öğretmenleri ile Fen ve Teknoloji öğretmenleri arasında İlköğretim Matematik öğretmenlerinin görüşleri lehine olduğu

ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne Yönelik Görüşleri İle Mesleki Kıdemleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular:

Tablo 5’te ilköğretim öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilişkin görüşlerinin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 5. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin Yürütülmesi, Proje Tanıtım Süreci ve Projede Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Görüşlerinin Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Proje Tanıtım Süreci	Gruplar Arası	34.396	4	8.599	8.545	0.000*
	Gruplar İçi	237.481	236	1.006		
	Toplam Kareler	271.877	240			
Projenin Yürütülmesi	Gruplar Arası	5.992	4	1.498	1.838	0.122
	Gruplar İçi	192.312	236	0.815		
	Toplam Kareler	198.304	240			
Projede Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	14.278	4	3.570	8.021	0.000*
	Gruplar İçi	105.024	236	0.445		
	Toplam Kareler	119.302	240			

* $p < 0.05$

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [F (4- 236)= 8.545, $p < 0.05$]. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonucuna göre de farklılığın 0- 5 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında, 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 0- 5 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 11- 15 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında 11- 15 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 0- 5 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 16- 20 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında 16- 20 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 0- 5 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 21 ve üzeri yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında 21 ve üzeri yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 5’e bakıldığında, öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır [F (4- 236)= 1.838, $p > 0.05$]. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütül-

mesine ilişkin görüşleri, öğretmenlerin mesleki kıdemlerinden bağımsızdır.

İlköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir [F (4- 236)= 8.021, $p<0.05$]. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonucuna göre de farklılığın 0- 5 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında, 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 11- 15 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 16- 20 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında yine 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 11- 15 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 21 ve üzeri yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında 21 ve üzeri yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

4. Tartışma ve Sonuç

İlköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım süreci ve projenin yürütülmesi ile ilgili ifadelerle olumlu yönde katılım gösterdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin projede karşılaşılan sorunların sıralandığı olumsuz ifadelerle de genelde olumsuz yönde katılım göstermeleri, öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” hakkında olumlu görüşlere sahip olduklarının bir göstergesi olabilir. “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada da projenin, yönetici, öğretmen ve öğrenciler tarafından olumlu karşılandığı görülmektedir (24). “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Katılım Düzeyi” isimli araştırmada da öğretmen ve yöneticilerin projenin yürütülmesi süreci hakkında olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir (25). Aynı şekilde, “Ankara İli İlköğretim Okulları Yönetici ve Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’ne İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada da öğretmen ve yöneticilerin projenin amaçlarına ve geliştirilmesine yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir (16). Ancak “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclislerine Yönelik Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmada ise öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin Atatürkçü düşünce çizgisinde yapılandırıldığı takdirde olumlu sonuçlar vereceğine inandıkları saptanmıştır (22).

İlköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ve projenin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. İlköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir. “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz (Kütahya Örneği)” adlı araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Söz konusu

çalışmada öğretmenler, cinsiyetleri fark etmeksizin projenin öğrencilere demokratik beceriler kazandırma yönünde katkı sağladığını ifade etmişlerdir (26). “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin Bir İlköğretim Okulunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum İncelemesi” adlı çalışmada da erkek öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’ne ilişkin görüşlerinin puan ortalamalarının bayan öğretmenlerin görüşlerine ait puan ortalamalarından daha yüksek olduğu; ancak puanlar arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ifade edilmektedir (27). Ayrıca, araştırmada elde edilen bu sonucun, bayanların demokrasi ile ilgili düşünceleri lehine farklılık ortaya koyan “Social Problem Solving Predicts Decision Making Styles Among Us Hispanics” adlı çalışmayla ve “İlköğretim Okullarında Demokrasi Eğitimi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmayla paralellik göstermediği söylenebilir (28, 29).

İlköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin öğrenim durumları arasında; ilköğretim öğretmenlerinin projenin yürütülmesine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin öğrenim durumları arasında ve ilköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile yine öğretmenlerin öğrenim durumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Aynı şekilde, “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz (Kütahya Örneği)” adlı araştırma ile “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin Bir İlköğretim Okulunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum İncelemesi” adlı çalışmada, öğretmenlerin proje hakkındaki görüşleri ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (26, 27).

Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin proje tanıtım sürecine ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin branşları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farklılık, Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile diğer öğretmenler (Beden Eğitimi Öğretmenleri, Müzik Öğretmenleri, Görsel Sanatlar Öğretmenleri, Teknoloji ve Tasarım Öğretmenleri ve Okul Öncesi Öğretmenleri ve Okul Psikolojik Danışmanları [Rehber Öğretmenleri]) arasında Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin görüşleri lehinedir. Öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin yürütülmesine ilişkin görüşlerinin ise branş değişkeni açısından farklılık göstermediği görülmektedir.

İlköğretimde görevli öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin branşları arasında da anlamlı farklılık görülmektedir. Bu farklılığın, İlköğretim Matematik öğretmenlerinin görüşleri ile Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin görüşleri arasında İlköğretim Matematik öğretmenlerinin görüşleri lehine olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuçların, öğretmenlerin, branşları fark etmeksizin projenin öğrencilere demokratik beceriler kazandırma yönünde katkı sağladığını ifade ettikleri

“Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz (Kütahya Örneği)” adlı araştırma ile benzerlik göstermediği görülmektedir (26). Ayrıca araştırmadan elde edilen bu sonuçların, öğretmenlerin projeye yönelik algılarında branş türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığın görülmediği sonucunu ortaya koyan “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin Bir İlköğretim Okulunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum İncelemesi” adlı çalışma ile de paralellik göstermediği söylenebilir (27).

İlköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farklılık, 0- 5 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında, 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 11- 15 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine; 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 16- 20 yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında yine 6- 10 yıllık öğretmenlerin görüşleri lehinedir. Ayrıca 11- 15 yıllık öğretmenlerin görüşleri ile 21 ve üzeri yıllık öğretmenlerin görüşleri arasında 21 ve üzeri yıllık öğretmenlerin görüşleri lehine anlamlı farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. 6- 10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin ifadelerle diğer mesleki kıdemlerdeki öğretmenlerden farklı cevap vererek daha fazla duyarlılık gösterdikleri söylenebilir. Bu durum, 6- 10 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin yedi yıldır uygulanmakta olan “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nin uygulamaya konduğu 2004- 2005 eğitim- öğretim yılında öğretmenlik mesleğine başlamalarından kaynaklı eleştirel bir farkındalığın sonucu olabilir.

İlköğretim öğretmenlerinin “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”nde karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılığın görüldüğü yönünde elde edilen bu sonuç, “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz (Kütahya Örneği)” adlı araştırmada elde edilen sonuçla benzerlik göstermemektedir. Çünkü söz konusu çalışmada öğretmenler, mesleki kıdemleri fark etmeksizin projenin öğrencilere demokratik beceriler kazandırma yönünde katkı sağladığını ifade etmişlerdir (26). Araştırmadan elde edilen bu sonuçların, öğretmenlerin projeye yönelik algılarında, mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılığın görülmediği “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin Bir İlköğretim Okulunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum İncelemesi” adlı çalışma ile de paralellik göstermediği görülmektedir (27).

5. Öneriler

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’ne yönelik düzenlenecek hizmet

İçeride eğitim seminerlerinin, öğretmenlerin bu projeye ilişkin ilgilerini arttıracakı söy-
lenebilir.

Okul öğrenci meclis başkanları, öğretmen, okul yönetimi ve velinin de yer aldığı
çeşitli toplantılara katılabilmektedir. Fakat okul öğrenci meclislerinin en az okul aile
birlikleri kadar söz sahibi olması gerektiği düşünülmektedir. Bu noktada, okul öğrenci
meclis faaliyetlerinin öğretmen, veli ve okul yönetimince daha fazla önemsenmesi
gerekmektedir. Bu konuda yapılacak seminerler, konunun önemini ortaya çıkarmada
yararlı olabilir.

İlköğretim kurumlarında yer alan eğitsel kulüplerden “Demokrasi, İnsan Hakları
ve Yurttaşlık Kulübü” ve “Çocuk Hakları” kulüpleri göz önüne alınarak eğitsel kulüp
çalışmaları ile Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi araştırmacılar tarafından
incelenebilir. Ayrıca bu çalışma, farklı türde öğrenim kurumlarında ele alınıp kurum
türleri arasında sonuçlar çeşitli açılardan karşılaştırılabilir.

Daha önce “İlköğretim Öğrencilerinin ‘Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri
Projesi’ne Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmada da belirttiğimiz üzere,
Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nde öğrencilerimizin ve öğretmenleri-
mizin karşılaştığı sorunlar en aza indirgenebilir (30). Projenin devamlılığında ve proje
kapsamında alınan kararların uygulanmasında, ilköğretim öğrencilerinin daha aktif
olmaları sağlanarak çikabilececek sorunların önüne geçilebileceği de düşünülmektedir.

6. Kaynaklar

1. Tourain, A. (2002). *Demokrasi Nedir?* İstanbul: Liberte Yayınevi.
2. Küçüköncü, Y.H. (2009). Müzik Eğitiminin Demokrasi Eğitimine Etkileri. Kınal, R. (Edi-
tör), 11- 12 June 2009, *International Symposium On Democracy Edutacion In Europe
Proceedings*, (363- 373), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
3. Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler (6. Baskı)*. Ankara: Alkım
Kitapçılık Yayıncılık.
4. Hotaman, D. (2010). Demokratik Eğitim: Demokratik Bir Eğitim Programı. *Kuramsal Eği-
tim Bilim Dergisi*, 3 (1), 29- 42.
5. Sayın, P. (2010). Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin Bir İlköğretim Oku-
lunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum
İncelemesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi.
6. Uygun, O. (1996). *Türkiye’de Demokrasi ve İnsan Hakları*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu
Amme İdaresi Enstitüsü İnsan Hakları ve Araştırma ve Derleme Merkezi.
7. Gürbüz, G. (2006). İlköğretim 7. ve 8. Sınıflarda Vatandaşlık Bilgisi Dersinde Demokrasi
Eğitimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bi-
limler Enstitüsü.
8. Bilhan, S. (1996). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakül-
tesi Yayınları.

9. Atasoy, A. (1997). İlköğretim İkinci Kademe Demokrasi Eğitimi ve İlköğretim İkinci Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Demokratik Tutum ve Davranışlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
10. Genç, S. Z. (2006). Demokratik Kazanımların Gerçekleştirilmesinde İlköğretim Öğretmenlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 43- 54.
11. Doğan, İ. (2001). *Vatandaşlık, Demokrasi ve İnsan Hakları* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
12. Yeşil, R. (2002). *Okulda ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
13. Özpolat, A. (2004). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi. Bilim ve Aklın Aydınlanmasında Eğitim*, 50, 11- 13.
14. Milli Eğitim Bakanlığı (2004). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Yönergesi*, <http://ttkb.meb.gov.tr/okulmeclisleri/yonerge.rar> (Erişim Tarihi: 12.02.2011).
15. Gainor, L. (2001). Effective Student Government in The Elementary School. *Education*, 94 (2), 129- 131.
16. Doğan, F. (2008). *Ankara İli İlköğretim Okulları Yönetici ve Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'ne İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
17. Yeşil, R. (2009). İlköğretim II. Kademe Sınıf- Şube Rehber Öğretmenlerinin Demokratiklik Profilleri. Kınçal, R. (Editör), *International Symposium On Democracy and Democracy Education In Europe Proceedings*, (106– 121), 11– 12 June 2009, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
18. Gürşimşek, I. ve Göregenli, M. (2004). Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerde Demokratik Tutumlar, Değerler ve Demokrasiye İlişkin İnançlar. *I. Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu Bildirileri* (77- 85). 20–21 Mayıs 2004, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
19. Ravitch, D. (1991). Democracy: What It Is And How To Teach It. *Social Studies*, 82 (2), 49- 55.
20. Yeşil, R. (2009). İlköğretim II. Kademe Sınıf-Şube Rehber Öğretmenlerinin Demokratiklik Profilleri. Kınçal, R.(Editör), *International Symposium On Democracy and Democracy Education In Europe Proceedings*, (106- 121), 11- 12 June 2009, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
21. Tezgel, R. (2008). *Yeni İlköğretim Programlarında İnsan Hakları Vatandaşlık ve Kentlilik Eğitimi*. Ankara: Araştırma Yayınları.
22. Emir, S. ve Kaya, Z. (2004). Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclislerine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (8), 69- 89.
23. Gözübüyük Tamer, M. (2011). Okulların Demokratik ve Katılımcı Öğrenim Ortamlarına Dönüştürülmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 192, 7- 25.
24. Kınçal, R.Y. ve Uygun, S. (2006). Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 31- 41.
25. Metin, T. (2006). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Katılım Düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi.

26. Biçer, B. (2007). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz (Kütahya Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi.
28. Morera, O. F., Maydeu- Olivares, A., Nygren, T. E., White, R. J., Fernandez, N. P. ve Skewes, M. C. (2006). Social Problem Solving Predicts Decision Making Styles Among Us Hispanics. *Personality And Individual Differences*, 41 (2), 307- 317.
29. Çalık, D. (2002). *İlköğretim Okullarında Demokrasi Eğitimi Üzerine Bir Araştırma (Manisa İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi.
30. Genç, S. Z., Güner, F., Pala, P. ve Acar Kocaoğlu, G. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin 'Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'ne Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 192, 26- 42.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Since democracy comprised of values system cannot be learned without application, making democratic way of life applicable has a big importance. Ministry of National Education and Turkish Grand National Assembly signed a protocol on the 13th January,2004 in order to make the implementation of this way of life in educational institutions . This protocol has enabled to implement Democracy Education and School Councils Project. This project has been carried out for primary and secondary schools since 2004-2005 academic year. The project is based on National Education Basic Law numbered 1739, European Contract of Child Rights Convention, and the project protocol between Turkish Grand National Assembly and Ministry of National Education. All type and degree primary and secondary education institutions as election district, each class and each combined class of primary and secondary educational insitutions as constituency, 2nd-8th grade students at primary schools and all students studying at secondary schools are considered as a voter in the project.

Purpose of the Study: In this study, it is aimed to determine the opinions of the teachers working in the primary schools implementing the project of Democracy Education and School Councils as a sample of democratic way of life. The answers of the following questions have been sought within the scope of this study:

1. What is the distribution of opinions of the teachers on Democracy Education and School Councils Project?
2. Do the opinions of the teachers on Democracy Education and School Councils Project vary depending on gender variant ?
3. Do the opinions of the teachers on Democracy Education and School Councils Project vary depending on their educational background?
4. Do the opinions of the teachers on Democracy Education and School Councils

Project vary depending on their fields?

5. Do the opinions of the teachers on Democracy Education and School Councils Project vary depending on their seniority?

Methodology: This is a descriptive study using scanning model. It is a research approach describing the past and present status of the situation. The person or the object as the case study is tried to be defined in its own terms. There is no effort to change and impact its status. SPSS 15.0 packet (Statistical Package for the Social Sciences) is used for the statistical analysis of the obtained data. In the evaluation phase, significance level 0.05 is used and data will be analyzed and tabulated with the use of percentage (%), frequency (f), t test and variance (F) .

Findings: While analyzed the findings, it is seen that there isn't an important difference between the sexes of primary school teachers about to be carried out and propaganda process 'democracy education and school council project'. It is seen that there isn't an important difference between teachers' views about democracy education and school council project's propaganda process according to their educational background. It is seen that there isn't an important difference between teachers' views about to be carried out the project according to their educational background. And also, there isn't an important difference between teachers' views about to be carried out 'democracy education and school council project' according to their vocational seniority.